

'Begrijpt u ook wat u leest?' (Handelingen 8:30)

10-11-2022

- Bijbel interpretatie
- Conclusie
- In het vervolg
- Hoe kijk jij hiernaar?

Pauze!?

Psalmen 114:1-8 NBV21

1 Toen Israël wegtrok uit Egypte,
2 werd Juda zijn heiligdom,

3 De zee zag en vluchtte,
4 Bergen sprongen op als rammen,

5 Waarvoor, zee, neem je de vlucht,
6 Waarom, bergen, springen jullie op als rammen,

7 Laat de aarde dansen voor de Heer,
8 die de rots verandert in een bron,

het volk van Jakob dat vreemdtalige land verliet,
Israël zijn koninkrijk.

de Jordaan trok zich terug.
heuvels huppelden als lammeren.

Jordaan, trek jij je terug?
huppelen jullie, heuvels, als lammeren?

dansen voor de God van Jakob,
hard gesteente in een stroom van water.”

Inspiratie ⇒ interpretatie

- **Inspiratie:**
de manier waarop je kijkt naar hoe de bijbel op inhoud en samenhang vorm heeft gekregen, hoe de auteurs (mogelijk) geïnspireerd werden door Gods Geest en zij de tekst op papier hebben gezet.
- **Interpretatie:**
de manier waarop je de bijbel leest en begrijpt, je beeld op inspiratie vormt daarvoor de ondergrond.

Bijbel inspiratie

2 Timotheüs 3: 16 NBV21

"Alles wat de Schrift zegt is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een rechtschapen leven"

2 Petrus 1: 21 NBV21

"nooit is een profetie voortgekomen uit menselijk initiatief: mensen die namens God spraken werden daartoe altijd gedreven door de heilige Geest."

God heeft de schrijvers van de bijbel geïnspireerd om te schrijven wat Hij van belang vond. Er was dus sprake van een interactie tussen God en mens, de laatste ook nog geplaatst in de cultuur en tijd van zijn/haar leven.

Wij kunnen ons het best vinden in de 'gedachte-inspiratie'.

Wij plaatsen deze tussen de 'existentiële opvatting' van Barth en de 'volledig, woordelijke inspiratie', waar we ook in mee kunnen.

De overige opvattingen kunnen wij niet achter staan.

De Bijbel - Inspiratie modellen

Bijbel interpretatie

Studeren om te begrijpen en uit te leggen

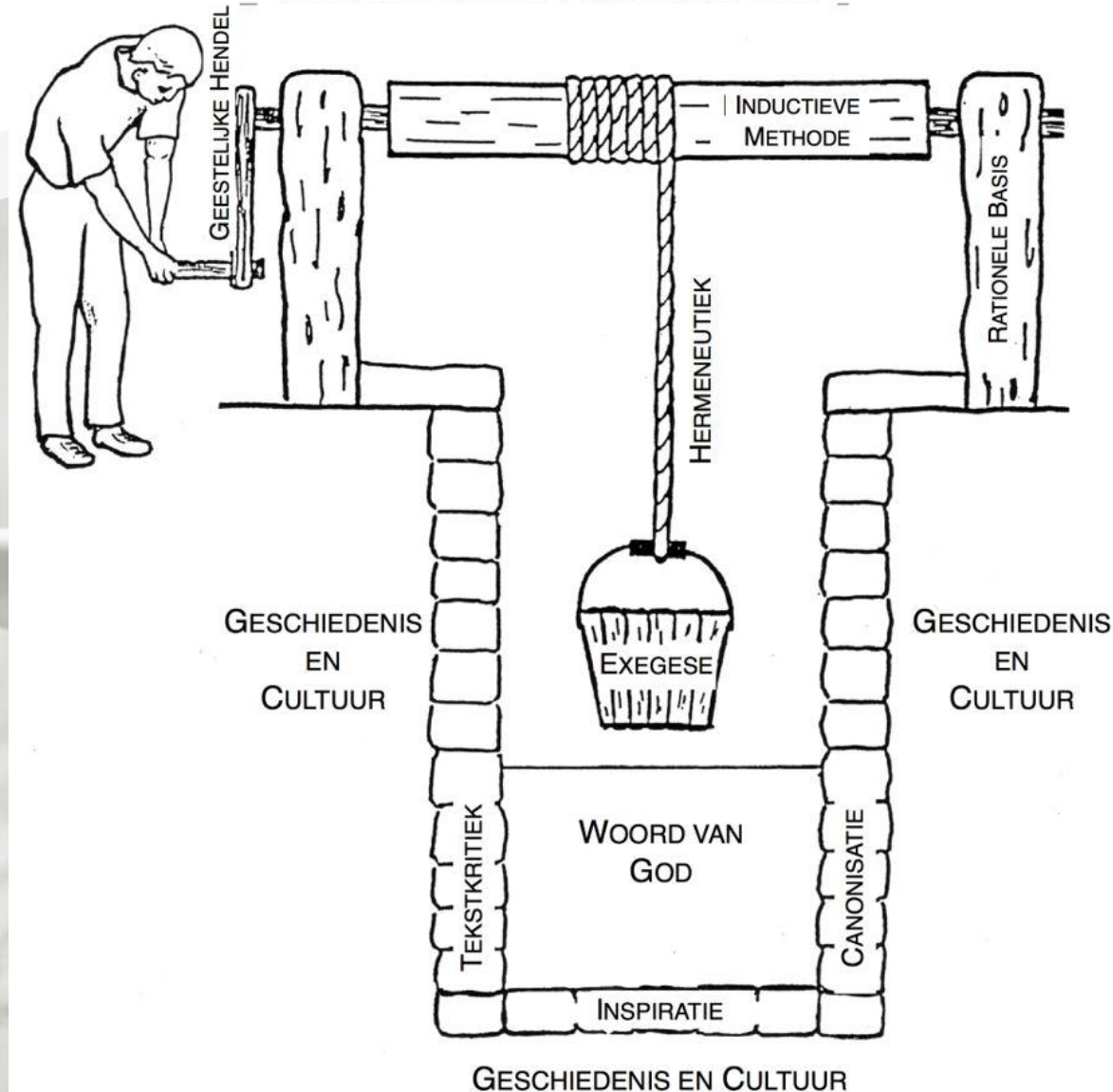

Hermeneutiek (Oudgrieks: 'uitleggen', 'vertalen') is de studie van de interpretatie van (geschreven) teksten, in het bijzonder van teksten op het gebied van literatuur, religie en recht.

Exegese is de zorgvuldige en bewuste interpretatie van belangrijke teksten, zoals wetgeving, en in het bijzonder heilige teksten zoals de Bijbel.

Bron: Wikipedia

DE FUNCTIE VAN HERMENEUTIEK

Bijbel interpretatie

‘de manier waarop je de bijbel leest en begrijpt, je beeld op inspiratie vormt daarvoor de ondergrond.’

ofwel:

God sprak over vele eeuwen heen tot de mens. Die woorden pasten, en werden opgeschreven, in de in die tijd bestaande cultuur, begrip en taalgebruik.

Zijn Woord was voor die tijd, of voor een tijd in de toekomst, en klinkt nog door in onze tijd. Welke betekenis en boodschap hadden de woorden toen, welke betekenis en boodschap hebben zij nog voor ons vandaag, hoe begrijpen en beleven wij dat?

Interpreteren = tekstverklaren

Het Schrijverke

*O krinklende winklende waterding
Met 't zwarte kabotseken aan,
Wat zien ik toch geren uw kopke flink
Al schrijven op 't waterke gaan!
Gij leeft en gij roert en gij loopt zoo snel,
Al zie 'k u noch arrem noch been;
Gij wendt en gij weet uwen weg zoo wel,
Al zie 'k u geen ooge, geen één.
Wat waart, of wat zijt, of wat zult gij zijn?
Verklaar het en zeg het mij, toe!
Wat zijt gij toch, blinkende knopke fijn,
Dat nimmer van schrijven zijt moe?*

© Guido Gezelle, 1857

Bij tekstverklaren is het doel om te achterhalen hoe een bepaalde tekst is opgebouwd en waar de tekst precies over gaat. Hierbij let je op specifieke onderdelen van de tekst.

proza

(tekst geschreven in gewone taal, gericht op de inhoud)

- vertellend
- beschrijvend

poëzie

(een taaluiting met een grote nadruk op vorm, klank en beeldspraak)

- beschrijvend
- beeldspraak

- genres
- stijlfiguren

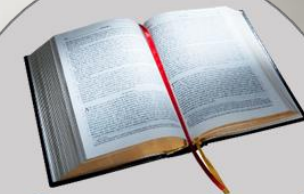
Modellen voor Bijbel interpretatie

Er bestaan veel modellen voor interpretatie van de Bijbel. Uit een lange lijst zijn de volgende vijf meest bekende interpretatie modellen gekozen, bestudeerd en besproken:

- Allegorisch
- Letterlijk
- Grammaticaal historisch
- Methode van Fee
- Historisch kritisch

Er is veel te zeggen over de verschillende interpretaties, de manier waarop deze juist gebruikt worden en de bijbehorende valkuilen. Voor de vijf gekozen modellen, als vertegenwoordigers van verschillende richtingen, hebben wij dat kort uitgewerkt in een schema met telkens een korte definitie van de betreffende methode. Bij elk model is een aantal concrete voorbeelden van 'goed gebruik' en 'verkeerd gebruik' opgenomen.

Historisch
kritisch

Grammaticaal
historisch

Context

Allegorisch

Methode
van Fee

Letterlijk

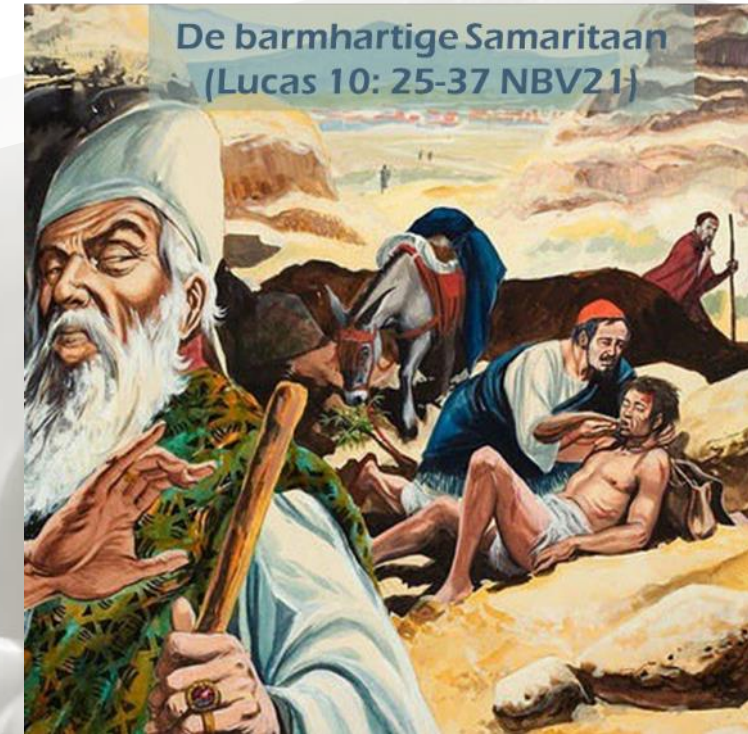
Allegorisch

Deze methode zoekt een diepere laag achter de tekst. Deze laag komt niet uit de tekst zelf naar voren. Dit zoeken van een diepere laag, wordt ook wel 'vergeestelijken' of 'geestelijk lezen' genoemd. Deze methode werd veel gebruikt voor de kerkvaders (100-500), tijdens de Middeleeuwen (500-1500) en door de pinksterstroming Kracht van Omhoog waar Bethel van 1963 tot 1984 bij heeft gehoord. Het wordt nog steeds regelmatig gebruikt in pinkster- en charismatische gemeenten.

David zocht vijf gladde stenen uit de rivierbedding (1 Samuël 17:40 NBV21)

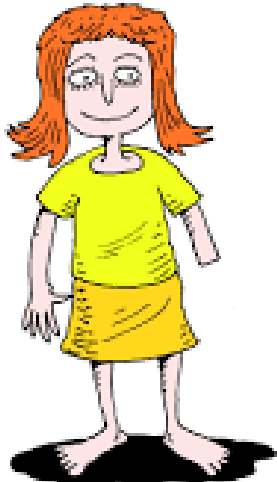
vijf stenen ⇒ de vijf boeken die Mozes van God kreeg

Samaritaan ⇒ Jezus
Gewonde man ⇒ de mens / Adam
de reis ⇒ de mens trekt weg van God
Jericho ⇒ naar de wereld / sterfelijkheid
rovers ⇒ de duivel / demonen
mishandeling ⇒ aanzet tot zonden
de man halfdood ⇒ de geestelijke dood van de mensheid
priester en leviet lopen langs ⇒ de wet en tempeldienst redden niet
Herberg ⇒ de kerk
en zo verder

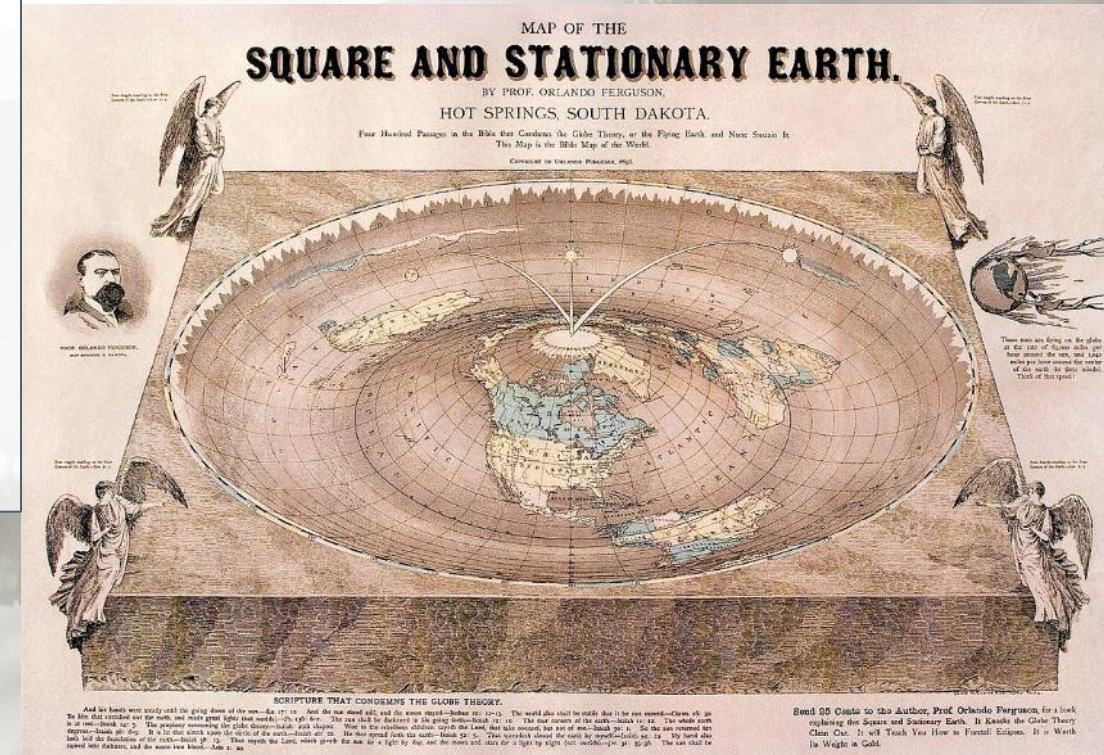
Letterlijk

Deze methode is gericht op de letterlijke tekst en niet op een diepere laag of op de context waarin de tekst is geschreven. De tekst wordt gelezen alsof deze is geschreven in het heden en wordt ook zo bekeken. Deze methode is opgekomen als reactie op de Verlichting (1650-1800). Doordat er kritische vragen aan de tekst van de bijbel werden gesteld, gingen sommige gelovigen zich vaster in de letterlijke uitleg van de tekst bijten. Deze methode wordt veel gebruik bij behoudende Protestantse kerken, evangelische en pinkstergemeenten.

“En als je hand of je voet je ten val brengt, hak hem dan af en werp hem weg: je kunt beter verminkt of kreupel het leven binnengaan dan in het bezit van twee handen of twee voeten in het eeuwige vuur geworpen worden.” (Mattheüs 18:8 NBV21)

⇒ waarom hebben wij onze handen dan nog?

“Hierna zag ik vier engelen bij de vier hoeken van de aarde staan. Zij hielden de vier winden van de aarde in bedwang, om te voorkomen dat er een wind over land of op zee of door de bomen zou waaien.” (Openbaring 7:1 NBV21)

⇒ dus de aarde is plat en vierkant

Grammaticaal historisch

(schrift met schrift)

Deze methode probeert de Bijbeltekst in zijn context te lezen en begrijpen. Met de context wordt bedoeld: de zin waar een woord in staat, of het Bijbelboek waarin iets gezegd wordt, en ook binnen de totale context van de Bijbel (schrift met schrift).

- Hoe past het vers, binnen de perikoop?
- Hoe past het binnen de boodschap/lijn van het boek?
- Hoe past dat binnen de grote verhaallijn, de kernboodschap van de bijbel?

OMLIGGENDE BOEKEN

Hoe past het vers in de overkoepelende stroom van het meta-verhaal van de bijbel?

OMLIGGENDE HOOFDSTUKKEN

Hoe past het vers in de stroom van gedachten en het doel van het boek?

OMLIGGENDE VERZEN

Waar spreekt de auteur over in de omliggende verzen?

HET VERS

Methode van Fee

Deze methode is in de basis gelijk aan de grammaticaal-historische methode, maar daarnaast wordt de (externe) context waarin de Bijbeltekst is ontstaan betrokken. Er wordt gekeken naar de historische, culturele en literaire context, deels ook uit buiten Bijbelse bronnen. Dus een ruimer toegepaste context.

- De tekst in relatie tot de perikoop, het hoofdstuk, het boek en de hele Bijbel.
- In welke tijd is het vers, hoofdstuk, boek geschreven.
- Welke cultuur, gewoontes, taalgebruik en literaire vormen waren in die tijd in gebruik (ook buiten Bijbelse bronnen).

Historisch kritisch

Deze methode plaatst de wetenschap boven de bijbel. Het is een verzameling van allerlei vormen van kritiek, zoals tekstkritiek, vormkritiek, redactiekritiek. Al deze vormen maken gebruik van moderne wetenschap en kijken onderzoekend naar de bijbel als gewone literatuur en niet als een heilig boek van een bestaande God.

Wikipedia: de samenstelling historisch-kritisch duidt op twee basisveronderstellingen van deze hermeneutische methode:

1. historisch

- gaat er van uit dat de te onderzoeken tekstvorm een lange, deels mondelinge, deels geschreven geschiedenis heeft.
- de historische (en theologische) omgeving van de auteur op het moment van schrijven dient te worden toegelicht.

2. kritisch

- gebaseerd op de algemeen inzichtelijke criteria voor het wetenschappelijk onderzoek van teksten,
- iedere stap in het onderzoek moet na te gaan zijn,
- het is niet toegestaan zich te beroepen op een bovennatuurlijke en dus oncontroleerbare verklaring,
- aanname is dat er een verschil is tussen de oorspronkelijke gebeurtenissen en de (Bijbelse) verslagen.
- **Niet:** kritiek hebben op de Bijbel of dat het doel is deze te diskwalificeren als bron.

Bevindingen

- **Allegorisch**
 - ⇒ de Bijbel is een mystiek boek met verborgen boodschappen, alleen te begrijpen door diepgaande studie van ingewijden.
- **Letterlijk**
 - ⇒ de Bijbel is een 'gebruiksaanwijzing' met instructies voor het hedendaagse leven (normatief).
- **Grammaticaal historisch**
 - ⇒ de Bijbel verklaart en bevestigt zichzelf (schrift met schrift); neemt de tekst letterlijk tenzij de context of literaire vorm anders aangeeft
- **Methode van Fee**
 - ⇒ als grammaticaal-historisch maar daarbij geplaatst in de tijd en cultuur van de schrijver.
- **Historisch kritisch**
 - ⇒ de Bijbel is een historisch / mythisch boek zonder geloofsbetekenis.

Let op: Allegorie en letterlijk komen als literaire stijlfiguren door heel de Bijbel heen voor.

Interpretatie, verschillende uitkomsten

Spotlied op de koning van Babylonië:
(Jesaja 14:12-15 NBV21)

“O morgenster, zoon van de dageraad, hoe diep ben je uit de hemel gevallen. Overwinnaar van alle volken, hoe lig je daar ter aarde neergeworpen.
Je zei bij jezelf: Ik stijg op naar de hemel, boven Gods sterren plaats ik mijn troon. Ik zetel op de toppen van de Safon, de berg waar de goden bijeenkomen. Ik stijg op tot boven de wolken, ik evenaar de Allerhoogste.
Nee! Je daalt af in het dodenrijk, in de aller diepste put.”

Grammaticaal-historisch:

De liederen gaan over genoemde koningen, maar in een diepere laag gaat het over satan.

Methode van Fee:

Stijl van schrijven en de beeldspraak passend voor die tijd, gaat alleen over de koningen.

Letterlijk:

Deze beschrijvingen kunnen niet over mensen gaan, moet dus wel over satan gaan.

Dodenklacht over de koning van Tyrus:
(Ezechiël 28:12-16 NBV21)

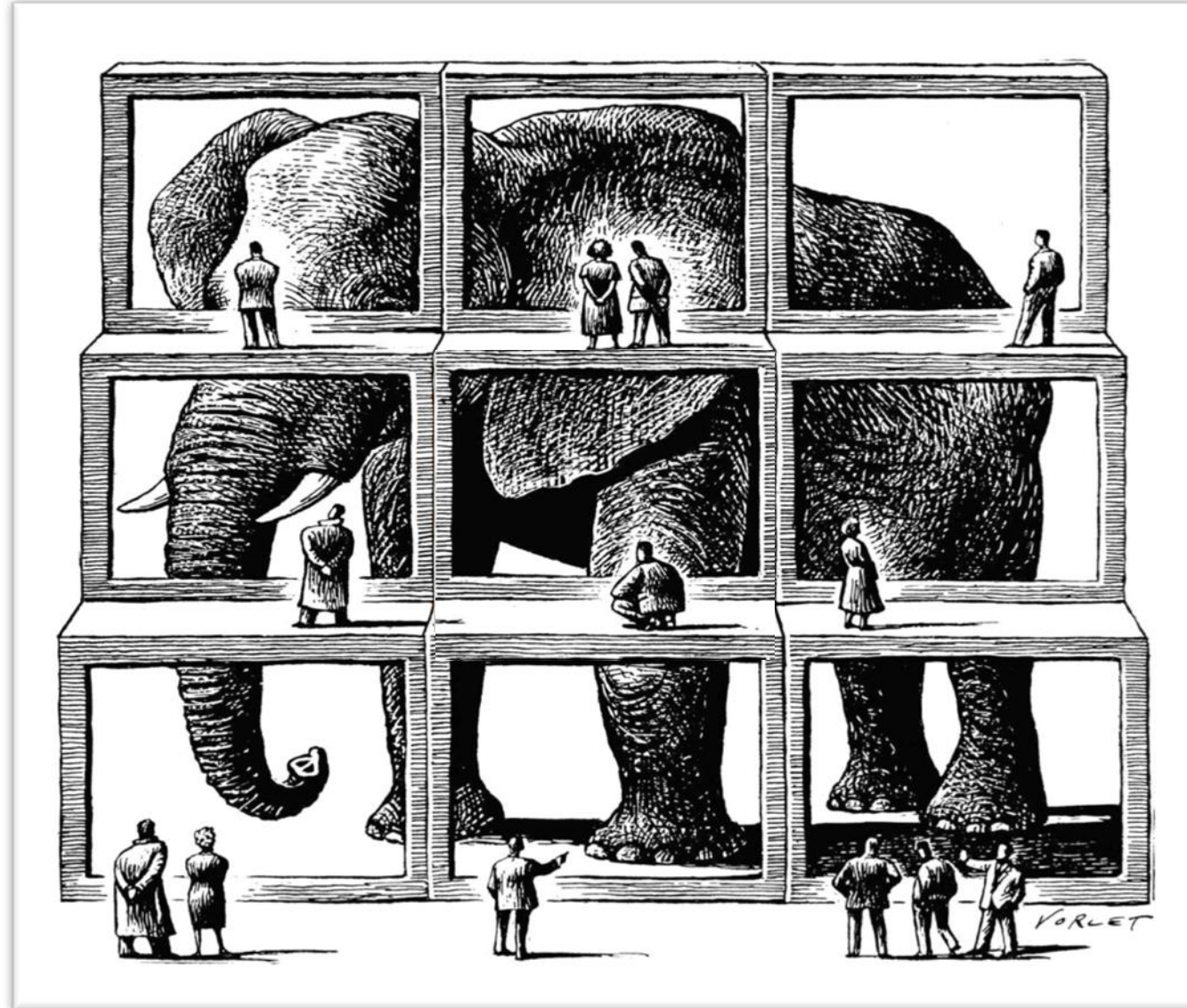
“Eens was jij een toonbeeld van perfectie, vervuld van wijsheid en volmaakt van schoonheid. Je leefde in Eden, in de tuin van God, en je was bekleed met een keur van edelstenen: met robijn, topaas en aquamarijn, met turkoois, onyx en jaspis, met saffier, granaat en smaragd, gevat in gouden zettingen. Op de dag dat je geschapen werd lagen ze klaar.

Je was een cherub, je vleugels beschermend uitgespreid, je was door Mij neergezet op de heilige berg van God, waar je wandelde tussen vurige stenen. Je was onberispelijk in alles wat je deed, vanaf de dag dat je was geschapen tot het moment dat het kwaad vat op je kreeg. Door al het handeldrijven raakte je verstrikt in onrecht en geweld, en je zondigde; daarom, beschermende cherub, verbande Ik je van de berg van God en verdreef Ik je van je plaats tussen de vurige stenen.”

Conclusie

Een deel heeft en krijgt betekenis binnen het grotere geheel

Kijk uit, dat is een gevaarlijke eik!

Kijk uit, dat is een gevaarlijke eik!

Context en tijd!

Den Helder, circa 1970:

een eik = een hond

Om te begrijpen

heb je meer nodig dan alleen woorden,
in welke plaats, in welke tijd gesproken?
welke gewoonten, welk taalgebruik?
welke situatie, welk gezelschap?

kortom, welke context geeft betekenis aan de gesproken
boodschap?

Wij geloven dat

een Bijbeltekst niet op zichzelf staat,

maar betekenis krijgt door de plaats waar deze staat in de Bijbel;

door de tekstuele opbouw en bedoeling;

de tijd waarin de woorden werden doorgegeven en opgeschreven;

gebracht naar de betekenis vandaag.

⇒ **paragraaf, hoofdstuk, Bijbelboek**

⇒ **proza, poëzie, verhaal, metafoor/gelijkenis,**

⇒ **cultureel, historisch, literair**

Opvatting denktank en OR

2 Timotheüs 2:15 BasisBijbel

“15 Doe je uiterste best om God goed te dienen. Zorg dat je je niet hoeft te schamen voor het werk dat je hebt gedaan. Zorg er dus voor dat je Gods woord van de waarheid op de juiste manier leert, uitlegt en toepast.”

Wij kunnen ons goed vinden in de contextuele methoden die zoeken de bijbel te interpreteren binnen de totale context van de bijbel (schrift met schrift) en de duiding in de tijd en plaats, deels ook uit buiten Bijbelse bronnen te betrekken. Dit betreft de grammaticaal-historische methode en de methode die Gordon Fee hanteert.

De allegorische methode, de letterlijke methode en de historisch kritische methode¹⁾ zien wij als onwenselijke methodes om de bijbel te interpreteren.

¹⁾ er zijn wel belangrijke ontdekkingen gedaan t.a.v. bijvoorbeeld tekst-, vorm- en genrekriek die bruikbaar zijn als buiten Bijbelse informatiebron.

In het vervolg

De Bijbel begrijpen en uitleggen

2 Timotheüs 2:15 BasisBijbel

“15 Doe je uiterste best om God goed te dienen. Zorg dat je je niet hoeft te schamen voor het werk dat je hebt gedaan. **Zorg er dus voor dat je Gods woord van de waarheid op de juiste manier leert, uitlegt en toepast.**”

2 Timotheüs 3:16 NBV21

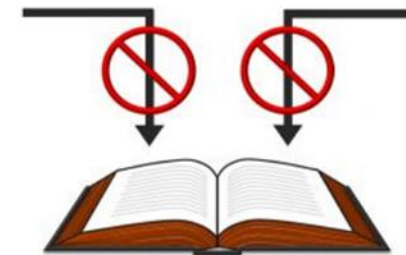
“16 Alles wat de Schrift zegt is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een rechtschapen leven,”

2 Petrus 1:20-21 NBV21

“20 Besef daarbij vooral dat geen enkele profetie uit de Schrift een eigenmachtige uitleg toelaat, 21 want nooit is een profetie voortgekomen uit menselijk initiatief: mensen die namens God spraken werden daartoe altijd gedreven door de heilige Geest.”

Laat de schrift voor zichzelf spreken

Een persoonlijke mening inleggen

Een figuurlijke betekenis inleggen

Toevoegen of afnemen van woorden, zinnen, boeken, etc.

Een passage uit zijn context halen

“Doe je uiterste best om God goed te dienen. Zorg dat je je niet hoeft te schamen voor het werk dat je hebt gedaan. Zorg er dus voor dat je Gods woord van de waarheid op de juiste manier leert, uitlegt en toepast.”

(2 Timotheüs 2:15 BasisBijbel)

De Bijbel, de Heilige Geest en wij

- de Bijbel is bewust door God aan ons overgedragen en **openbaart** wat Hij heeft gedaan, nog gaat doen, wat Zijn plannen en beloften zijn en hoe Hij naar ons leven kijkt.
- de heilige Geest leeft en beweegt in ons en **verlicht** onze geest opdat we de bedoeling en boodschap (beter) begrijpen en wijst ons de weg op ons 'levenspad'.

een goede balans nodig!

Hermeneutische regels

Algemeen: een tekst kan nu niet betekenen wat het nooit voor de auteur (of voor zijn lezers) heeft betekend.

- **Vergelijk Schrift met Schrift;**
 - dus teksten in eigen context, niet uit verband halen of bij elkaar plakken;
 - woordstudies zijn belangrijk, de betekenis van een woord, wordt bepaald door de zin, de zin door de paragraaf, de paragraaf door het boek en het Bijbelboek door het geheel van de bijbel.
- Lees een Bijbeltekst tegen de historische achtergrond, tijd, plaats, cultuur, literatuur en omstandigheden.
- Interpreteer de Bijbel letterlijk, tenzij de context aanleiding geeft om het figuurlijk of symbolisch te lezen.
- Zoek niet naar verborgen of geheime boodschappen, de Bijbel is niet een mystiek boek alleen te begrijpen door ingewijden.
- Moeilijke passages in de bijbel, moeten worden uitgelegd met behulp van een andere passage die wel helder is. Zoek dus naar vergelijkbare passages.
- Leerstellingen mogen niet op slechts één passage gebaseerd zijn.
- Elk literair genre heeft zijn eigen specifieke karakter en regels, betrek deze.

Laat de schrift voor zichzelf spreken

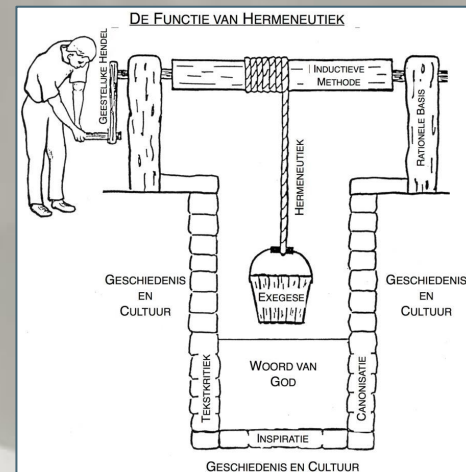
Een persoonlijke mening inleggen

Een figuurlijke betekenis inleggen

Toevoegen of afnemen van woorden, zinnen, boeken, etc.

Een passage uit zijn context halen

"Doe je uiterste best om God goed te dienen. Zorg dat je je niet hoeft te schamen voor het werk dat je hebt gedaan. Zorg er dus voor dat je Gods woord van de waarheid op de juiste manier leert, uitlegt en toepast."
(2 Timotheüs 2:15 Bijbelcijfer)

Advies voor Bijbelstudie en gebruik van commentaren

Als je de Bijbel gaat bestuderen om te onderwijzen:

- begin met gebed, vraag de Heer om je te leiden in het lezen, overdenken en studeren;
- bouw eerst je eigen beeld van de boodschap en betekenis van een tekst op, in relatie tot het betreffende Bijbelboek en/of andere gedeeltes in de Bijbel;
- gebruik pas daarna commentaren en andere informatie om te spiegelen op jouw beeld en om context erbij te krijgen;
- gebruik bewust niet één commentaar maar een aantal naast elkaar, commentaren zijn meestal aan één van de interpretatiemodellen verbonden, er is niet één juist commentaar;
- feitelijkheden, zoals geografie, woord betekenis, geschiedenis, kunnen ook in andere werken gevonden worden;
- **besef dat commentaren, maar ook andere werken, slechts hulpmiddelen zijn. De bijbel staat daar altijd boven.**

Commentaren:

- Sleutels tot de bijbel
- David Pawson
- Haal meer uit de bijbel
- Gordon D. Fee en Douglas Stuart
- How to read the bible book by book
- Gordon D. Fee en Douglas Stuart
- Verantwoord bijbel gebruik
- John Boekhout
- StudieBijbel Online
- Het Centrum voor Bijbelonderzoek

Feitelijkheden:

- Encyclopedie
- Atlas
- Concordantie
- Handboek bij de bijbel
- Encyclopedie van de bijbel
- Bijbels Woordenboek

Ik geloof

..... in de bijbel als het woord van God.
Daarbij neem ik de bijbel serieus van
kaft tot kaft, als bron en grond onder
mijn geloof in de eeuwige en
almachtige God en schepper van alle
dingen!

Mijn getuigenis als 16 jarige puber in 1970!
Maar kon ik overzien wat dit betekent?

De woorden die wij lezen

- zijn lang geleden verteld, overgeleverd en opgeschreven (tijd, cultuur, literatuur)
- die woorden zijn telkens weer, over eeuwen heen, overgeschreven, besproken, ingeprent en overgedragen
- die woorden zijn vertaald in onze taal, maar vertalen kent beperkingen in betekenis van begrippen, de vorm en werking van poëzie en het begrip van gewoontes

de Bijbel is waar, van kaft tot kaft, en openbaart ons Gods Waarheid. maar:

- dat vraagt het terugvinden van de oorspronkelijke betekenis en boodschap
- om de betekenis en boodschap voor vandaag te kunnen ontdekken

en
**het licht dat de
Heilige Geest
hier op geeft!**

- Geschiedenis:
ontstaan en
samenhang van
het boek 'de Bijbel'
- Vertaling:
welke grondslagen
zijn gehanteerd,
waar 'vertaling',
waar 'hertaling'
- Inspiratie:
de wijze waarop de
bijbel op inhoud en
samenhang vorm
heeft gekregen
- Interpretatie:
betekenis en
boodschap in de
context van
omliggende tekst
en de hele Bijbel,
gespiegeld tegen
cultuur en tijd van
de schrijver

Hoe kijk jij hiernaar?

Hoe kijk jij hier naar?

- Hoe lees jij de Bijbel (hoe vaak, hoe lang, op welke manier)?
- Doe je ook aan Bijbel studie? Hoe doe je dat dan?
- Hoe zie jij de bedoeling, boodschap, betekenis van de volgende Bijbelboeken:
 - Hooglied
 - Prediker
 - Esther
- Lees Genesis 17; Verbond tussen God en Abram
 - Welke betekenis / boodschap heeft dit gedeelte volgens jou?
 - Na de discussie: lees Galaten 4: 21-31; welk beeld geeft dat?
- Wat vindt jij van de opvatting van de denktank en OR?